

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

6. Scott T. Paynton & Laura K. Hahn. Survey of communication study. Humboldt State University, oct. 2021. URL : <https://www.csus.edu/indiv/s/stonerm/coms5surveyofcommunicationtextbook.pdf> (дата звернення: 09.05.2024).

УДК 316.614.5

ПОДРУЖНЯ ПСИХОЛОГІЧНА СУМІСНІСТЬ ЯК ФАКТОР БЛАГОПОЛУЧЧЯ І ЩАСТЯ РОДИНИ

Тулупов Сергій, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 Психологія, I курс, РДГУ

Науковий керівник: Петренко О. Б., д-р пед. наук, професор

Постановка проблеми. Україна переживає складні соціально-економічні зміни, які істотно відбиваються на становищі всіх елементів соціальних структур, зокрема сім'ї. Сім'я є найменшим осередком суспільства, що постійно відчуває на собі безпосередньо чи опосередковано ті зміни, які відбуваються у країні та відповідно сама накладає відбиток на розвиток суспільства. Процес формування, становлення та розвитку сучасної української сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення фізичного і психічного стану здоров'я людей, зростання міжособистісної ізоляції, агресивності, нездатності розв'язувати проблеми і конфлікти, що виникають на їх життєвому шляху. Сьогодні сім'я стикається з цілою низкою нових проблем, значною мірою втрачає здатність виконувати життєво необхідні функції і стоїть на порозі кризи. З огляду на це, можна говорити, що ситуація з внутрішньо-сімейними стосунками поступово погіршується внаслідок збільшення протиріч і конфліктів у суспільстві. Ці обставини можуть мати негативні наслідки не лише для сім'ї, але й для країни загалом.

Однією з основних умов стабільності шлюбу є вагомий фактор благополуччя і щастя родини – сумісність подружжя. Психологи стверджують, що сумісність – здатність членів групи погоджувати свої дії і оптимізувати взаємини між подружжям в різних галузях і видах спільної діяльності. Однак зауважимо: конкретні дані про сумісність, порівняння з ними пар обстежуваних повинні здійснюватися дуже обережно і суворо на добровільній основі. Основне завдання психолога на цьому етапі – встановити контакт з клієнтом або клієнтами і з'ясувати, що саме привело їх на прийом, хоча на початку бесіди можуть виникнути певні труднощі: продемонструвати провину партнера або його (її) недоліки, або згадати нові помилки, або звинувачувати один одного.

Мета дослідження. Метою публікації є охарактеризувати психологічну подружню сумісність та довести, що вона є чинником благополуччя і щастя родини.

Виклад основного матеріалу дослідження. У житті кожної родини є безліч факторів, які впливають на її благополуччя і щастя. Одним з найважливіших з них є психологічна сумісність між подружжям. Цей аспект визначається не лише спільними інтересами та цінностями, але й здатністю поділитися емоціями, розуміти одне одного і підтримувати у всіх ситуаціях.

На перший погляд може здатися, що психологічна сумісність виникає сама собою, але насправді вона вимагає постійної уваги та розвитку з боку обох партнерів. Здатність відчувати емоції партнера, вміння розуміти його потреби і думки – ось ті якості, які допомагають підтримувати психологічну гармонію у сім'ї.

Психологічна сумісність створює основу для взаєморозуміння, співпраці та підтримки. Партнери, які відчувають, що їхні емоції та думки розуміють та підтримують, відчуваються в безпеці та зрозумілій обстановці. Це робить родинне життя більш гармонійним і стабільним.

Психологічна сумісність також сприяє розв'язанню конфліктів та подоланню труднощів. Партнери, які добре розуміють одне одного, здатні швидше знайти компроміси та

знаходити конструктивні рішення навіть у складних ситуаціях.

Більше того, психологічна сумісність має значення не лише для самого подружжя, але й для їхніх дітей. Діти, які бачать, що їхні батьки добре ладнають між собою, виростають у більш стабільному та здоровому середовищі, що сприяє їхньому власному щастю та успіху у майбутньому.

На етапі встановлення психофізіологічної сумісності темпераментів подружжя можна скористатися ЕРІ (опитувальник Айзенка) [1]. У графічній інтерпретації цього тесту «крапка» конкретної людини вписувалася в простір, утворений двома вісями – інтроверсії/екстраверсії і нейротизму/емоційної стабільності. Відрізок, що з'єднав цю «крапку» з перетинанням вісей, одержав назву «вектор темпераментів». Якщо ми тепер на колі Айзенка помістимо «крапки» будь-яких двох людей, їх вектори темпераментів утворять кут, що одержав назву «кут асиметрії». Отож, саме цей кут і є основою для визначення психофізіологічної сумісності темпераментів, тому що чим він має «менший градус», тим менш сумісними виявляються партнери.

Приблизно виділяють три рівні сумісності, що відповідають трьом середнім значенням кута асиметрії: 180° , 90° і 0° із градацією їхніх відхилень приблизно в 45° від цих значень.

I. Високий рівень сумісності (середнє значення кутів асиметрії дорівнює 180°). У чистому виді цей рівень сумісності характерний для пар холерик – флегматик і сангвінік – меланхолік, що психофізіологічно прекрасно доповнюють один одного (на цьому рівні важливо саме доповнення). Наприклад, вибуховість холерика гаситься спокоєм флегматика, а знижений тон настрою меланхоліка компенсується життєрадісністю сангвініка.

II. Середній рівень сумісності (середнє значення кута асиметрії дорівнює 90°). На жаль, у цьому випадку доводиться говорити про дійсно середню сумісність кожної з чотирьох пар поєднань темпераментів, можливих у цьому випадку. Тому що у парі холерик – меланхолік буде присутня протилежність – від випадків активності до повної пасивності, а недостатня емоційна стабільність членів цієї пари може періодично перетворювати їхнє життя на філію Дантова пекла; пари меланхолік – флегматик буде характеризуватися безініціативністю і відчуженістю один від одного; пари флегматик – сангвінік виявляться глухими до почуттів і думок інших, та й один до одного теж; ну а пари сангвінік – холерик зазвичай займаються з'ясуванням двох улюблених для них питань: «Чому я, а не ти?» і «Хто в нас у сім'ї головний?».

III. Низький рівень сумісності (середнє значення кута асиметрії 0°). На жаль, пари з однаковими темпераментами дійсно характеризуються низькою стабільністю, тому що усім їм чогось не вистачає: холерикам – спокою; меланхолікам – енергійності; флегматикам – ініціативності, сангвінікам – чуйності і послідовності. Разом з тим не треба вважати, що погана сумісність темпераментів прирікає пари на невдачу. Можливості людей до взаємної адаптації та пристосованості величезні, і особливу роль при цьому грає рівень інтелекту – свого роду здатність (або нездатність) до нагромадження життєвої мудрості, що виявляється на наступних рівнях сумісності [2].

Подружня сумісність багатопланова. Виділяють такі види подружньої сумісності: соціальну, психологічну, сексуальну, сімейно-побутову. Соціальна сумісність – особливий погляд людини на світ, ціннісні орієнтації. Вона полягає в розумінні сенсу життя, суспільній активності, відносинах до себе і до інших людей. Дуже важко витримати таку несумісність у шлюбі протягом усього життя. Психологічна сумісність полягає у взаємодії характерів, темпераментів, особистісно-вольових якостей подружньої пари. Саме від неї залежить емоційний настрій у сім'ї.

Гармонійність, відповідність потреб у інтимному спілкуванні обох сторін подружжя забезпечує сексуальна сумісність, яка формується на знаннях з анатомії і фізіології людини, на культурі і техніці статевого спілкування. Сімейно-побутова сумісність означає єдність поглядів на стиль життя, на призначення сім'ї, на сімейні ролі. Якщо партнери будуть мати схожі погляди на побутові питання, то у сім'ї завжди буде панувати комфорт і затишок [1].

Різні види сумісності взаємопов'язані і доповнюють один одного. Тому у сімейних відносинах потрібно враховувати кожен аспект, щоб не порушувати злагоди, яка так важко

здобувається.

Високий рівень подружньої сумісності значно збільшує вірогідність подружньої гармонії, але вирішальною все ж таки є загальна культура партнерів, яка полягає у толерантності, вмінні не розпускатися, контролювати і стримувати негативні емоції, у розумінні того, що добрі стосунки, а не порядок, затишок і смачна їжа є головною цінністю сімейного життя. При наявності такої культури подружжя несумісність мало помічається і не псує подружніх стосунків, тоді, коли у невірноважених, нестриманих, агресивних та грубих партнерів вона викликає постійні конфлікти. Учені радять, вступаючи до шлюбу, пам'ятайте, що це не дружній союз, який можна розірвати, коли того забажаєш. Це велика відповідальність і прив'язаність обох партнерів.

Розрив у сім'ї погано впливає на саме подружжя, їхніх дітей. Більшість розлучень відбувається у молодих сім'ях тому, що молоді люди легко можуть зруйнувати тільки що створене сімейне вогнище, вважаючи, що всі «серйозні» стосунки ще попереду. Вони найчастіше не готові до обмеження особистої свободи, не готові принести у жертву щось заради іншої людини, навіть коханої. Молодята з легкістю погоджуються на розлучення, не думаючи про те, що саме їхня сім'я могла бути тією сім'єю, у якій вони, за умови терпіння і розуміння, були б щасливі і могли б реалізувати свої можливості. Якщо ви хочете створити щасливу сім'ю, сповнену любові і турботи, радощів і затишку, то запам'ятайте, що сімейне життя – це праця розуму і серця, рук і нервів. Тому необхідно при створенні сім'ї серйозно віднестися до своїх прав і обов'язків [1].

Ю. Шевчук зазначає, що у кожній родині зазвичай існують певні правила та норми, які визначають, хто і як виконує сімейні функції, тобто визначаються зовнішні (сімейні) та внутрішні (індивідуальні) межі сім'ї. Розподіл ролей у сім'ї є важливим компонентом сімейно-рольової взаємодії, яка являє собою сукупність установок, норм і зразків поведінки, що характеризують одних членів сім'ї в їхньому ставленні до інших її членів. Значення тієї чи іншої рольової моделі для сім'ї визначається узгодженістю їх рольової взаємодії, ідеалів, очікувань, шлюбно-сімейних домагань. Розходження рольових домагань призводить до збільшення психологічної напруженості в сім'ї, а подібність уявлень про рольову структуру сприяє згуртованості, зняттю багатьох побутових конфліктів та підвищенню задоволеності партнерів шлюбом. Розподіл ролей у сім'ї може змінюватися залежно від обставин (наприклад, народження дитини), особливостей професійної кар'єри тощо.

За несприятливого виконання членами сім'ї своїх ролей може виникати психотравмуючий вплив як на їх виконавця, так і на сім'ю в цілому. Певні рольові моделі дозволяють парі більш успішно вирішувати проблеми, справлятися з великою кількістю завдань, внаслідок чого підвищується задоволеність шлюбом [3].

Висновки. Отже, можна вважати, що психологічна сумісність між подружжям є не лише важливим фактором для благополуччя і щастя родини, але й основою для її стабільності та успіху. Вона потребує уваги, часу та зусиль, але варта кожної витраченої на неї краплі енергії. Міцність та стабільність шлюбу значною мірою залежить від рівня сумісності подружжя. Сумісність являється однією із найбільш складних феноменів соціально-психологічної науки в цілому і психології сім'ї зокрема. Це вагомий фактор стабільності, благополуччя й щастя подружжя. Відповідно до сучасних уявлень сумісність трактується як здатність подружжя узгоджувати свої дії й оптимізувати взаємини в різних видах спільної діяльності.

Список використаних джерел

1. Кошева Ю., Кірюхіна М., Хомяк О. Подружжя сумісність в психологічному аспекті. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 3. С. 62-66.
2. Перепелюк Т. Подружжя психологічна сумісність як чинник стабільності шлюбних стосунків. *Вісник Львівського університету*. Серія: Психологічні науки. Вип. 4. 2019. С. 55-61.
3. Шевчук Ю. Подружжя сумісність сучасних сімейних пар: теоретичний аспект. *Психологія: реальність і перспективи*. 2014. Вип. 1. С. 128-131.

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружжя психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99